

אירועי ה-200 להולדת שופן-במרכז פסטיבל ישראל 2009 בירושלים

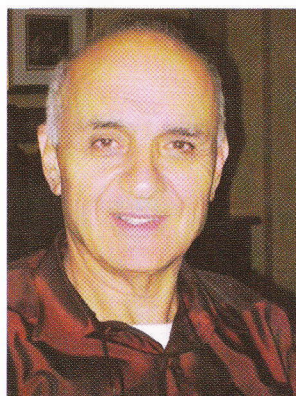


שליחנו לפולין מדווח על הרובע המתחדש בוורשה, רח' ירושלים בפאתי קרקוב, עיירה פולנית קסומה וכפר מדהים שבקושי מבחינים בו. סיור עיתונאים חטוף מלמד על השינוי המתחולל בפולין, רגע לפני פרוץ החגיגות לציון הולדתו של שופן

מאת: צבי אידלמן*

המוסיקאי היהודי מלודז', ארתור רובינשטיין, שנחשב גדול הפסנתרנים במאה העשרים, אנז' ויידה - במאי הקולנוע הנודע זוכה האוסקר על מפעל חיים ויוחנן פאולוס - הארכיבישוף של קרקוב שהפך לאפיפיור: במדינה שרוב האוכלוסיה שלה קתולים מאמינים אלפי כנסיות הן חלק בלתי נפרד מהנוף - בחירותו של פאולוס העלתה את סף הגאווה הפולני לספרות שלא ידענו.

שבאמת שגורם לפולנים להתרגש הן יצירותיו של המלחין פרדריק שופן, שהכבוד לו הוא זוכה מקבל מימד פולחני של ממש. האחוזה המטופחת בה נולד, מכשפת ביפיה. במשך שעות טיילו בה ולא נרתעו מן הגשם השוטף. בטבורה של האחוזה מוזיאון צנוע ובו תמונות משפחת שופן, ריהוט עתיק והפסנתר עליו ניגן כשבחצר הסמוכה התגודדו מקורבים וידוענים שהאזינו לו בשקיקה. לצליליו של

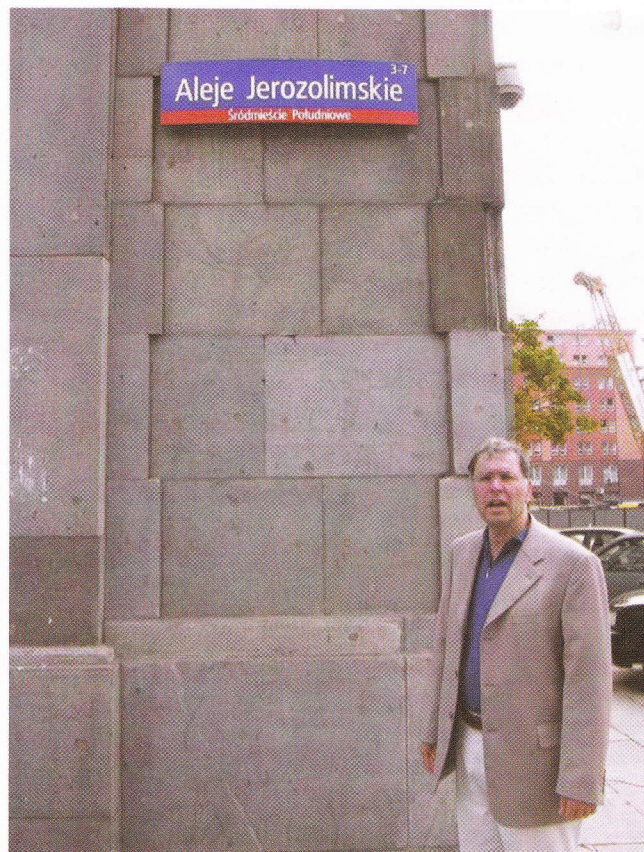


יוסי סל-גן מנכ"ל פסטיבל ישראל

**יוסי סל-גן:
מברך על כך
שאירועי ה-200
להולדת שופן
יצויינו במסגרת
פסטיבל ישראל
בשנת 2009**

שופן נחשפנו כבר בערב הראשון לבואנו - באופרה של וורשה. מתברר שייצירותיו מתנגנות בכל רחבי פולין - לא רק באולמות הקונצרטים, גם על מדשאות הגנים הציבוריים, ככל שמזג האוויר מתיר. מתקפת שופן תפקוד גם אותנו בשנה הקרובה - במסגרת פסטיבל ישראל בירושלים, במלאת 200 שנה להולדתו. מעריצי שופן בישראל מוזמנים כבר

הכלכלית היא שובם של עשרות אלפי צעירים שיצאו לניכר לתור אחר פרנסה. מנגד - נקלטות בשנה האחרונה אלפי עובדות זרות מארמניה ומולדובה המשמשות בפולין כעוזרות בית. אם משהו בכל זאת מטריד את הפולנים - זה החשש משובה של "הסלחמה הקרה". במדינה שמי שמתקבל ללימודים גבוהים נחסך ממנו שירות צבאי אין עניין לשוב לעידן שבו גוייסו מאות אלפי חיילים. ועוד משהו: מסעדות שמציעות אוכל מסורתי, נסגרות מול רשתות



שדרות ירושלים סמוך לשוק הכפרי של ורשה

מזון גדולות המוכרות גיאנג-פוד סביב השעון. הפולנים כמעט לא מוחים על כך - הם אוהבים אוכל עשיר ושורשי עם פזילה למתבלים בלקנים ומעדנים אוסטרו-הונגרים וקי' שהכסף בכיסו יבחר לו מסעדה ברמה וידיר רגליו ממקדונלדס.

במבט לאחור אי אפשר שלא להביע הערכה להתייחסותם של הפולנים, לערכי התרבות, להיסטוריה ולמורשת שלהם. דומה שלאחר שנים רבות של הצטמצמות בדלת אמותיהם הם מכינים שהדרך הנכונה לפרוץ החוצה ולגייס אהדה וכבוד היא בדגשים על שימור אוצרות התרבות וחשיפת עברם המפואר. קחו למשל את השמות שהפכו לאייקונים בפולין: המתמטיקאי הדגול קופרניקוס שקבע שכוכבי הלכת יחד עם כדור הארץ סובבים את השמש ולא להיפך. בכך השפיע באופן דרמטי על התפתחות הפיסיקה והאסטרונומיה.

פולין איננה עדיין בסדר העדיפויות של התייר הישראלי. היא מתקשרת אסוציאטיבית ואמוציונלית עם מחנות מוות וקהילה יהודית שחרבה. אבל לפולין יש צדדים אחרים הנחשפים בשנים האחרונות ביתר שאת: המדינה הגדולה הזו עוברת שינוי מהותי בכל הכרך בשימור, חידוש ושיחזור. היזמות הפרטית נחלצת למימון פרויקטים אדירים ויחד עם הממשלה מקדמת את "מתיחת פנים" שמבחינת הקצב שלה מעוררת השתאות והערכה.

ביזמת המכון הפולני בישראל בראשות ד"ר אליזבט פריסטר, יצאתי כראש משלחת חברי האיגוד הישראלי לעיתונות תקופתית לוורשה וקרקוב, ערים הראויות ללא ספק, לסיור מקיף.

מאז התמוטטות השלטון הקומוניסטי כ-70% מהמפעלים הופרטו. שיעור האינפלציה השנתי עומד על 4%. הזלוטי - המטבע המקומי הולך ומתחזק. בשנתיים האחרונות יש ירידה דרמטית בשיעור האבטלה (מ-18% ל-11%) והסימן להתייצבות



דרר ירושלים - בואכה קרקוב צילומים: שוש להב



סבצר ברבאקן - גותיקה בהתגלמותה - קרקוב, מאה 15.



פולין - פולקלור ואתנוגרפיה

להיכנס לכוננות ספיגה.

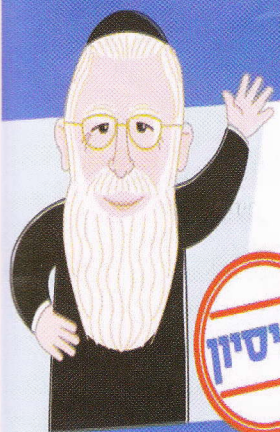
העיר העתיקה של וורשה שנבנתה מחדש לאחר שחרבה כולה במלחמת העולם ה-2 מפליאה בעיצובה. אנו משוטטים בכיכר המרכזית, נחשפים לתערוכות ומייצגים, לגינות הציריות הסמוכות לבתי הקפה כמו גם לרחובות המסוגגנים עתירי הגלריות. אנו פוקדים גם את השוק הריחני בקצה העיר אליו זורמים הכפריים שמציגים את מרכולתם: סלק, תפוזי אופטיות יער. הכל טרי ולא יקר. בסמוך לשוק: גירוסלם אבני - שריד להתיישבות היהודית הראשונה באזור. עד 1717 נאסר על היהודים להתגורר בערים הגדולות אבל אז פלשו הרוסים והשליטים שלהם אפשרו התיישבות יהודית ראשונה. אנו מבקרים גם באוניברסיטת וורשה ובספריה החדשה שלה. שלוש וחצי שעות נסיעה משם - עיר האומנים קאזימיר' דולני - מוקד משיכה שוקק המשלב מגדלים מבוצרים, חורבות של ארמונות, ככר שוק הומה ברוכלים, מוזיאונים ומסעדות מרווחות. הנוף מדהים. בדרך חזרה אנו עוצרים בכפר קטן בשם גולומב. בסמוך לכנסייה אדירת ממדים

שנשתמרה מהמאה ה' 13 אנו פוגשים באב הקהילה - כומר צעיר המטפח גינה עתירת שושנים. לא רחוק משם המתנ"ס בו מבליים ילדי הכפר בשירה, מחול ועבודות יד: אורה פסטורלית שאפשר למצוא רק בסיפורים. אנו שבים לוורשה ומבקרים במוזיאון ההתקוממות, שנחנך לפני שנים אחדות בלבד: על פני ארבע קומות מונצחת גבורתם של אלפי פולנים שמסרו נפשם כשמרדו בסוף המלחמה הארוכה ההיא בנאצים. ברקע נשמע רעם התותחים הכבדים ואי אפשר להישאר אדיש כשהמלווה שלנו מוחה דמעה למול התמונות הקשות. מן העבר השני של נהר הויסלה אנו נחשפים לחלקה המתעורר של וורשה - רובע פרגה שלא נפגע בהפצצות. כאן מתגוררים בכפיפה אחת צעירים וקשישים שמצאו דירות במחיר סביר. האיזור מתפתח בצעדי ענק בזכות יזמים ייחודיים לסביבה המבקשים לדלג על ההזנחה ולהפשיר שטחים שהיו בעבר מחסנים, מפעלי תעשייה שקרסו או משכנות-עוני למרכזי פרינג'. החללים הגדולים משמשים לתערוכות, הצגות ומופעי מחול.

רחוב ירושלים בפאתי קרקוב ניצב בסמוך למחנה הא.ס.א. זה מעמד מצמרר לגלות רחוב בשם משמעותי כל כך שספק אם תמצא בו כיום משפחה יהודית אחת, אבל הכתובת נותרה על הקיר. העולם השניה גורשו ונכחדו 65,000 מיהודי קרקוב, שנודעה כבירתה ההיסטורית של פולין. הרובע העתיק בעיר הוכר כאתר לשימור עולמי. הוא משופע במסעדות המגישות אוכל יהודי מסורתי, כשברקע ניגונים של כלייזמרים. לסיום, סיור בנובה-חוטה, איזור עצום בגודלו הסמוך לקרקוב שהרוסים סימנו אותו כ"עיר הפועלים האולטימטיבית". זהו מסע כמעט הזוי במנהרת הזמן אל הימים בהם ברית המועצות נחשבה "שמש העמים" וניסתה לדמות כאן בחוסר הצלחה אידיאל קומוניסטי שכשל. העליצות על פני מלווינו מיטיבות להסביר יותר מכל מה חושבים הפולנים על משטר זה שנדם באחת.

* הכותב הינו חבר מערכת מגזין "ירושלים שלנו" וחבר הנהלת האיגוד הישראלי לעיתונות תקופתית.

אלפי דירות מוזלות לצעירים



ירושלים
גאונה אל **פרוש**



www.porush.co.il